

УДК 371 (477.84)

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.40114

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ АНАЛІТИКО-ЕКСПЕРТНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ У СФЕРІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ РЕГІОНУ

© О. С. Боднар

У статті розглянуто наукові підходи до експертного оцінювання ефективності в сфері управління освітою. Подано визначення аналітико-експертної діяльності та обґрунтовано її доцільність. Розроблено систему оцінювання ефективності аналітико-експертної діяльності на засадах параметрично-критеріального підходу. Окреслено проблеми подальших досліджень аналітико-експертної діяльності

Ключові слова: експертне оцінювання, аналітико-експертна діяльність, ефективність, параметрично-критеріальний підхід, похідні параметри, критерії

The scientific approaches to the expert evaluation of efficiency in the field of education management are considered in the article. Determination of analytical and expert activity is given and its expediency is grounded. The system of efficiency evaluation of analytical and expert activity is worked out on principles of parametric and criterial approach. The problems of further researches of analytical and expert activity are outlined

Keywords: expert evaluation; analytical and expert activity; efficiency; self-reactance-criterion approach; derived parameters; criteria

1. Вступ

Модернізація освіти, зумовлена високими темпами розвитку науки та інтенсивним використанням інформаційних технологій, посилила позицію раціоналізму і предметності в управлінні. Позитивними тенденціями у сфері загальної середньої освіти є впровадження інноваційних управлінських технологій; розширення кола суб'єктів, які залучаються до аналізу та оцінки явищ і процесів освітнього простору регіону, і зростання вимог до рівня їх аналітико-експертної компетентності.

Оцінка ефективності управління освітою сьогодні здійснюється за допомогою педагогічної кваліметрії, шляхом моніторингових та експертних досліджень. Посилена увага до аналітико-експертної діяльності та її ефективності у сфері управління освітою обумовлена інтенсивними темпами технологізації всіх напрямків освітньої діяльності, застосуванням науково підкріплених інноваційних моделей оцінювання, алгоритмізація оцінкових процедур, потребами валідації інструментарію педагогічних досліджень. Квалітаивні тенденції в педагогіці школи спричинили нову хвилю розвитку механізмів оцінювання, зокрема ефективності управлінських процесів.

2. Постановка проблеми

Аналітико-експертна діяльність повною мірою реалізується в управлінській функції контролю і визначає інструмент пізнання педагогічних об'єктів. Названа діяльність може розглядатись як складова контрольно-оцінювальної, але й може бути розвинута як автономна з перевагою не контрольної функції, а позиціонуватись на ринку освітніх управлінських послуг з коригуючо-регулятивним і консультативним характером. Актуальність дослідження аналітико-експертної діяльності в освітньому просторі спричинене зростаючими вимогами до якості освіти, оскільки саме через цю технологічну послугу з позиції менеджменту, забезпечується отримання інформації

про реальний стан освітньої системи, робить максимально прозорим і зрозумілим характер окремих деталей педагогічних явищ та процесів. Відтак *метою статті* є аналіз теоретичного забезпечення аналітико-експертної діяльності, а також розробка системи оцінювання ефективності управління нею на засадах параметрично-критеріального підходу.

3. Огляд літературних джерел

Аналітико-експертна діяльність у системі управління освітою перебуває у стадії дослідження й привертає увагу багатьох вітчизняних та зарубіжних учених. Її методологія та концептуальні засади в педагогіці базуються на загальних підходах до аналітики та експертизи як багаторівневих наук, застосування яких стає можливим у різних соціально-економічних сферах. Поява аналітико-експертної діяльності в освітньому менеджменті зумовлена наявністю інтегрованих функцій управління освітою, серед яких аналітико-прогностична та контрольно-оцінювальна. У структуру внутрішкільного управління функцію аналізу включають В. І. Боднар, Л. І. Даниленко, Ю. А. Конаржевський, О. І. Мармаза, Є. М. Павлютенков, В. С. Пikelьна, а функцію оцінювання – В. І. Маслов, В. В. Крижко, Є. М. Хриков.

Аналітико-експертна діяльність спирається на понятійний апарат аналітики та експертизи, який активно розвивається у сфері управління соціальними системами. Дослідження аналітичної діяльності такими вченими, як: В. І. Боднар, Ю. А. Конаржевський, М. А. Гусаковський, Ю. П. Сурмін, Н. А. Слядньова та ін. сприяли формуванню понятійного апарату аналітики в освіті, розвитку класифікацій аналізу, алгоритмізації аналітичної діяльності у практиці управління. Ю. А. Конаржевський обґрунтував необхідність аналітичної діяльності у соціальному вимірі, дослідив її філософію, виділив етапи педагогічного аналізу і провів класифікацію його видів. В. І. Боднар розробив повний цикл педагогічного аналізу, сформував класифікацію його форм, обґрунтував техно-

логію системного аналізу уроку [1]. Інституційний розвиток аналітичної діяльності став предметом вивчення М. Колпакова [2], Реймонд Дж. Страйка [3]. Практичні аспекти аналітичної роботи описано у працях О. М. Касьянкової [4], О. П. Литвина [5].

Теоретичні аспекти оцінювальної діяльності пов'язані з розв'язанням таких проблем, як: обґрунтування технологій і засобів оцінювання [6]; розробка процедур оцінювання, вироблення варіативних підходів до їх опису [7]; побудова нової педагогічної теорії, яка б давала інструмент для розуміння якості освіти і його кількісних аспектів [8]; застосування кваліметричного інструментарію [9, 10]; обґрунтування технологічних аспектів оцінювання [11].

На даний час вітчизняними та зарубіжними вченими класичні завдання освітньої експертизи теж розв'язані. У роботах Л. М. Карамушки, В. І. Панова, Ю. М. Швалба, В. А. Ясвина розвинуто психологічні аспекти експертного оцінювання. Наукову і практичну цінність мають праці з питань дослідження структури експертизи в освіті С. Д. Бешелева, В. А. Бухвалова, Ф. Г. Гурвича, Я. Г. Плінера, В. С. Черепанова. Проблемам уніфікації категоріально-понятійного апарату присвячені роботи С. У. Гончаренка, Ю. А. Конаржевського, Є. А. Михайличева. Вчені Г. А. Дмитренко, Л. П. Одерій довели ефективність використання кваліметричних моделей для оцінки освітньої діяльності. У працях науковців та практиків Д. І. Дейкуна, А. М. Єрмоли, М. М. Поташника, В. П. Симонова, М. М. Скаткіна, П. І. Третьякова та ін. розв'язуються актуальні питання щодо застосування механізмів експертизи в діяльності органів управління освітою. Окремі проблеми експертної оцінки педагогічних об'єктів досліджували зарубіжні вчені М. Браун, Д. Екіерт-Грабовська, Л. Кронбах, С. Лівінгстон, Д. Олдрод, К. Росс, Дж. Строндж.

Аналітика та експертиза є взаємно доповнювальними технологіями, тому що їх інтеграція викристалізовує нові поняття. Інтеграція аналітики та експертизи з'явилась з появою аналітичної експертизи (А. Г. Войтов) та експертної аналітики (Ю. В. Курносів, П. Ю. Конопатов, В. В. Рубанов).

Аналіз філософських праць щодо дослідження змісту і структури діяльності таких авторів, як К. А. Абульханова-Славська, Ю. К. Бабанський, М. С. Каган, Л. П. Кічітінов, В. М. Корчагін, А. М. Коршунов, дозволяє виділити її такі параметри: активно-перетворюючий характер, раціональність, цілісність, структурованість, продуманість, результативність та ефективність.

4. Аналіз теоретичного забезпечення експертного оцінювання ефективності управління аналітико-експертною діяльністю у сфері загальної середньої освіти регіону.

В управлінській діяльності дії суб'єктів спрямовані на пізнання стану об'єкта педагогічної системи, а аналітико-оцінювальні процедури є механізмом отримання цих знань. С. Б. Кримський та ін. стверджують, що аналітика та експертиза належать до духовно-практичної діяльності людини, призначенням якої є переводити об'єкти і культурні феномени в ре-

зультати людської діяльності. У широкому розумінні пізнавальна діяльність включає в себе розуміння, інтерпретацію і духовні характеристики людини [12].

На думку О. А. Ярулова, обґрунтування інтегративних процесів в освіті дозволить усунути розрив між різними стадіями управління навчальними закладами та підвищити взаємодію між нововведеннями у компонентах складної педагогічної системи. Він називає інтеграцію "єдністю різноманітного" [13].

Отже, інтеграція аналітичної та експертною діяльності у практиці управління освітою відбулась у практиці, тому що в аналітичних матеріалах про функціонування і розвиток загальноосвітніх навчальних закладах застосовуються результати експертного оцінювання, а якість експертних висновків підкріплюється ґрунтовною аналітикою. Передумовами цього інтеграційного процесу стали: посилення громадського контролю за об'єктивністю оцінки, зростання вимог до якості інформації і необхідність збільшення довіри до професійної компетентності управлінських та педагогічних працівників сфери загальної середньої освіти регіону.

На основі аналізу джерел з аналітики та експертизи визначаємо *аналітико-експертну діяльність* (далі АЕД) як процес організації науково обґрунтованих та практико-орієнтованих дій, спрямованих на отримання вичерпної інформації про сутність, умови та результати функціонування об'єкта (об'єктів) експертизи засобами її збору, обробки, аналізу й узагальнення. Ця діяльність є полімотивованою, суб'єктною, інтуїтивною, практико-досвідною, творчо-продуктивною, не має лінійно-функціональної залежності. Її ефективність може залежати від прогнозованих та випадкових факторів; вона допускає вимірювання через визначені параметри та критерії.

В управлінській діяльності найчастіше оцінюється ефективність освітнього процесу. Педагогічна наука ще не виробила однозначних підходів до тлумачення і оцінки ефективності управлінських процесів в освіті.

На думку В. І. Бондаря, визначити ефективність означає порівняти досягнуті результати з тими, які проєктувались як оптимальні [14]. Л. В. Литвиненко розглядає ефективність як комплексну характеристику реальних результатів діяльності, яка враховує ступінь їх відповідності головним цілям освіти, концепції і завданням розвитку закладу, а також ресурсам та вимірам часу досягнення цих результатів [10].

Ефективність діяльності розуміють як комплексну характеристику реальних результатів закладу чи організації, яка враховує ступінь їх відповідності головним цілям освіти, концепції і завданням розвитку, ресурсам, часу досягнення цих результатів [10].

Ефективність розглядають у кількох аспектах: внутрішню та зовнішню [9], цільову, ресурсну, соціально-психологічну, технологічну [10].

Г. А. Дмитренко вважає, що внутрішня ефективність освіти органічно зумовлює і переходить у зовнішню, а також є її джерелом; зовнішня ефек-

тивність, зокрема, конкретизує внутрішню і використовує її вимірювальний апарат контролю [9]. Н. М. Островерхова та Л. І. Даниленко досліджують три підходи до оцінювання ефективності освіти: системно-комплексний, аспектний та фрагментний [15].

За твердженням англійського вченого Дж. Стронджа, модель оцінки ефективності повинна включати такі умови: участь групи спеціалістів; наявність чітких цілей; забезпечення умов для об'єктивного оцінювання [16].

Ю. В. Курносів і П. Ю. Конопатов вважають, що рівень ефективності залежить від росту динамізму кожного елемента системи і прискорює процес її еволюційного розвитку, однак приріст ефективності, на думку автора, завжди приводить до зниження стійкості системи, зміни режиму використання ресурсів [17].

Для отримання експертної оцінки ефективності АЕД спираємось на принципи кваліметрії, які пропонують В. Д. Лобашев і І. В. Лобашев, серед яких: інформативність, інтегративність, оптимальність, доказовість, технологічність, дискретність, детермінованість, відтвореність, наявність кінцевого результату (відсутність безкінечних циклів) [7].

5. Апробація результатів дослідження

Оцінювання ефективності АЕД здійснювалось на засадах параметрично-критеріального підходу. У нашому випадку для опису ефективності АЕД застосовуємо похідні параметри: *системність*, *технологічність*, *адаптивність*, *оптимальність*, *демократичність та гуманістичність*. Похідний параметр *системність* відображає ступінь впорядкованості системи управління АЕД. Показники цього параметра орієнтовані на оцінювання заходів управлінського впливу щодо забезпечення стійкості системи управління, підтримки надійності отримання аналітико-експертного продукту, визначення ступеня відкритості систем АЕД для регіонального соціуму. Параметр *технологічність* асоціюється з дієвістю системи, яка реалізується через науково обґрунтовану та апробовану технологію. Цей параметр акумулює показники, які допомагають оцінити планові та організаційні аспекти реалізації технології. Застосування параметру *адаптивність* орієнтує оцінювання на врахування механізмів пристосування АЕД до специфіки об'єктів та пріоритетів регіональному освітньому середовищу. Важливим для пояснення ефективності є включення параметру *оптимальність*, застосування якого спрямоване на оцінку такої властивості системи управління, як здатності отримати максимально можливе збалансоване застосування інтелектуальних, фінансових, матеріально-технічних витрат та витрат часу в АЕД. Під параметром *демократичність та гуманістичність* ми розуміємо таку властивість АЕД, при якій пріоритет самооцінок суб'єктів, думок соціуму на засадах демократизації та гуманізації управління

Організація експерименту здійснювалась перекресним способом у 7 районах Тернопільської області. Відділи освіти оцінювали свою АЕД за критеріями [18]. Наприклад, для опису похідного пара-

метру *системність* було дібрано такі показники: впорядкованість системи управління АЕД; забезпечення стійкості системи АЕД; підтримка надійності отримання результатів АЕД; відкритість системи для регіонального соціуму; вплив управління на динаміку розвитку системи АЕД: минуле, теперішнє майбутнє; якість функціональної складової системи АЕД; налагодження ієрархічних взаємозв'язків між суб'єктами системи; якість контролю за функціонуванням системи АЕД. На основі зібраних оцінок за кожним показником обчислювався індекс кожного похідного параметру шляхом ділення отриманих оцінок на максимальну величину. Укладались індекси у матрицю оцінок (табл. 1). Узагальнений індекс обчислювався через середнє значення величин.

Перший замір відображав стартові умови кожного району. Найвищий індекс за параметром *ефективність* отримав район В (0,741), а найнижчий (0,345) – район Е. Низькі індекси ефективності у районі Е зумовлені тим, що за останні чотири роки змінились три начальники відділу освіти. У названому районі високий рівень плинності керівних кадрів. Атестація району, яка була у 2010 році, продемонструвала, що система управління освітою у районі недостатньо налагоджена. Серед працівників РМК більше 30 % працівників пенсійного віку. Інновації у навчально-виховному процесі важко приживаються. Результатом цього є факт, що у районі дуже рідко за останні п'ять років були переможці обласних олімпіад. Крім цього, район належить до депресивних, щороку кількість учнів зменшується у середньому на 40 дітей.

Шляхом проведення семінарів-тренінгів, лекцій, індивідуальних консультацій ситуація щодо управління АЕД дещо покращилась: індекс *ефективності* за другим заміром досяг 0,471, за третім – 0,567. За базовим параметром *ефективність* найбільшим є середній індекс *технологічності* – 0,796, а найменшим – середній індекс за похідним параметром *оптимальність* 0,770.

У досліджуваних районах виявлено, що тільки 35 % навчальних закладів працюють відповідно до розроблених програм розвитку. 87% мають концепції розвитку переважно виражені у такому документі як перспективне прогнозування на 5 років. Технології стратегічного планування використовують менше 10 % навчальних закладів. Найбільш ефективно технології прогнозування застосовуються на обласному рівні, оскільки у 2012 році проводився аналіз виконання освітньої програми “Тернопільщина 2012”, а у січні 2013 року прийнята Програма “Освіта Тернопільщини – 2022”.

На зниження середнього індексу *ефективності* впливав також середній індекс похідного параметру *інноваційність* (0,660). Зокрема проблемними питаннями управління АЕД є “Використання інноваційних методів аналітики та експертизи в АЕД” і “Стимулювання впровадження інновацій в управління освітою регіону”. Найбільш стійкі та достатні середні оцінки похідних параметрів *адаптивність* (0,788), *демократичність та гуманістичність* (0,779) та *системність* (0,768), що свідчить про достатній рівень адаптивності АЕД та розвиток демократичних процесів в управлінських структурах освіти.

Таблиця 1

Матриця оцінок ефективності управління АЕД

№ з/п	Райони	А	Б	В	Г	Д	Е	Є	Середні
Системність	I замір	0,555	0,593	0,743	0,432	0,632	0,325	0,722	0,572
	II замір	0,665	0,688	0,820	0,575	0,748	0,457	0,792	0,678
	III замір	0,713	0,770	0,912	0,673	0,848	0,572	0,888	0,768
Технологічність	I замір	0,700	0,659	0,694	0,395	0,509	0,323	0,750	0,576
	II замір	0,817	0,747	0,808	0,561	0,692	0,491	0,877	0,713
	III замір	0,872	0,817	0,888	0,650	0,823	0,580	0,939	0,796
Адаптивність	I замір	0,702	0,686	0,683	0,477	0,613	0,411	0,767	0,620
	II замір	0,758	0,766	0,786	0,616	0,748	0,484	0,816	0,711
	III замір	0,817	0,859	0,875	0,709	0,795	0,569	0,889	0,788
Оптимальність	I замір	0,613	0,614	0,625	0,467	0,550	0,336	0,785	0,570
	II замір	0,694	0,716	0,755	0,595	0,661	0,444	0,829	0,671
	III замір	0,831	0,814	0,855	0,684	0,772	0,547	0,885	0,770
Демократичність та гуманістичність	I замір	0,629	0,700	0,621	0,519	0,612	0,362	0,627	0,581
	II замір	0,726	0,776	0,729	0,650	0,713	0,482	0,721	0,685
	III замір	0,837	0,893	0,824	0,734	0,797	0,544	0,823	0,779
Індекс ефективності (I замір) I_{ef}		0,639	0,641	0,686	0,444	0,578	0,345	0,741	0,582
Індекс ефективності (II замір) I_{ef}		0,734	0,731	0,790	0,589	0,714	0,471	0,820	0,693
Індекс ефективності (III замір) I_{ef}		0,808	0,818	0,880	0,681	0,813	0,567	0,896	0,781

6. Висновки

Таким чином, у результаті дослідження теорії аналітики та експертизи обґрунтовано аналітико-експертну діяльність, як складову управління освітою. Розробка процедури оцінювання із застосування параметрично-критеріального підходу дала змогу оцінити її ефективність, що гарантує не тільки об'єктивізацію оцінювальних процесів, але й стимулює розвиток дослідницького ставлення суб'єктів до педагогічної реальності, сприяє інтенсифікації розумової мислєдіяльності керівників аналітико-експертних груп, ставить на науково обґрунтовану платформу управлінські рішення.

Подальшого дослідження потребують проблеми аналізу отриманих даних у процесі оцінювання ефективності аналітико-експертної діяльності та розробка інструментарію для оцінювання одиночних показників.

Література

1. Конаржевский, Ю. А. Педагогический анализ учебно-воспитательного процесса и управления школой [Текст] / Ю. А. Конаржевский. – М. : Педагогика, 1986. – 144 с.
2. Колпаков, В. М. Проблемы развития аналитического сервиса в системе управления [Текст] / В. М. Колпаков // Персонал. – 2010. – № 2 (146). – С. 48–55.
3. Реймонд, Дж. С. Управление аналитическими центрами. Практическое руководство для развивающихся организаций [Текст] / Дж. С. Реймонд; пер. с англ.; 2-е расширенное издание. – К. : Оптима, 2011. – 368 с.
4. Касьянова, О. М. Контрольно-аналитична діяльність керівника навчального закладу [Текст] / О. М. Касьянова. – Х.: Основа, 2014. – 192 с.
5. Литвин, О. П. Педагогічна діяльність як об'єкт аналізу та самоаналізу [Електронний ресурс] / О. П. Литвин. – Режим доступу: http://bdpu.org/scientific_published/pedagogics_2_2005/15
6. Дичківська, І. М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник [Текст] / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.

7. Лобашев, В. Д. Характеристики процессов и элементов оценивания [Текст] / В. Д. Лобашев, И. В. Лобашев // Стандарты и мониторинг. – 2005. – № 5. – С. 23–30.

8. Оценивание: образовательные возможности : сб. науч.-метод. Статей. Вып. 4 [Текст] / под общ. ред. М. А. Гусаковского. – Мн. : БГУ, 2006. – 257 с.

9. Дмитренко, Г. А. Стратегічний менеджмент: цільове управління освітою на основі кваліметричного підходу: навчальний посібник [Текст] / Г. А. Дмитренко. – К. : ІЗМН, 1996. – 140 с.

10. Литвиненко, Э. В. Квалиметрия управленческой деятельности руководителей образовательных учреждений [Текст] / Э. В. Литвиненко. – М. : Прометей, 2005. – 252 с.

11. Yavas, U. The efficacy of U. S. business education in the transfer of management technology – the case of Saudi Arabia [Text] / U. Yavas // Journal of Education for Business. – 1998. – Vol. 74, Issue 1. – P. 50–53. doi: 10.1080/08832329809601661

12. Крымский, С. Б. Экспертные оценки в социологических исследованиях [Текст] / С. Б. Крымский, Б. Б. Жилин, В. И. Паниотто и др.; отв. ред. С. Б. Крымский. – К. : Наук. думка, 1990. – 320 с.

13. Ярулов, А. А. Интегративное управление средой образования в школе [Текст] / А. А. Ярулов. – М. : Народное образование, 2008. – 368 с.

14. Бондар, В. І. Теорія і технологія управління процесом навчання в школі [Текст] / В. І. Бондар. – К. : ФАДА, ЛТД, 2000. – 191 с.

15. Островерхова, Н. М. Ефективність управління загальноосвітньою школою: соціально-педагогічний аспект [Текст]: монографія / Н. М. Островерхова, Л. І. Даниленко. – К. : Школяр, 1995. – 302 с.

16. Strange, J. H. Balancing individual and intuitional goals in educational personal evaluation: A Conceptual Framework [Text] / J. H. Strange // Studies in Educational Evaluation. – 1999. – Vol. 21, Issue 2. – P. 131–151. doi: 10.1016/0191-491x(95)00010-r

17. Курносос, Ю. В. Аналітика: методологія, технологія і організація інформаційно-аналітичної роботи [Текст] / Ю. В. Курносос, П. Ю. Конопатов. – М. : РУСАКИ, 2004. – 550 с.

18. Боднар, О. С. Управління аналітико-експертною діяльністю у сфері загальної середньої освіти регіону (теоретико-прикладний аспект) [Текст]: монографія / О. С. Боднар. – Тернопіль : Крок, 2013. – 544 с.

References

1. Konarzhevskyy, Yu. A. (1986). Pedagogicheskyy analiz uchebno-vospitatel'nogo protsessa y upravleniyya shkolyu [Pedagogical analysis of учебно-воспитательного процесс and management by school]. Moscow, USSR: Pedagogics, 144.
2. Kolpakoy, V. M. (2010). Problemy rozvytku analitychnoho servisu v systemi upravlinnya [Problems of development of analytical service are in control system]. Personnel, 2 (146), 48–55.
3. Reymond, Dzh. S. (2011). Upravlenie analiticheskimi tsentrami. Prakticheskoe rukovodstvo dlya razvivayushchikhsya organizatsiy [Management by analytical centers. Practical guidance for developing organizations]. Translation from English language. Second edition. Kyiv: Optima, 368.
4. Kas'yanova, O. M. (2014). Kontrol'no-analitychna diyal'nist' kerivnyka navchal'noho zakladu [Control and analytical activity of leader of educational establishment]. Ukraine, Harkiv: Osnova, 192.
5. Lytvyn, O. P. Pedagogical activity as object of analysis and self-examination. Available at: http://bdpu.org/scientific_published/pedagogics_
6. Dychkiv's'ka, I. M. Innovatsiyini pedahohichni tekhnolohiyi: navchal'nyu posibnyk [Innovative pedagogical technologies: train aid]: Kyiv: Academic publishing house, 352.
7. Lobashev, V. D. (2005). Kharakteristiki protsessov i elementov otsenivaniya [Descriptions of processes and evaluation elements]. Standards and monitoring, 5, 23–30.
8. Otsenivanie: obrazovatel'nye vozmozhnosti: sb. nauch.-metod. statey. (2006). Vol. 4 [An evaluation: is educational possibilities: collection of scientific and methodical reasons. Producing 4]. Belorussia, Minsk: Belarussian state university БГУ, 257.
9. Dmutrenko, G. A. (1996). Stratehichnyy menedzhment: tsil'ove upravlinnya osvitoyu na osnovi kvalimetrychnoho pidkhotu: navchal'nyu posibnyk [Strategic management:

management by objectives education on the basis of кваліметричного approach: train aid]. Kyiv: IZMN, 140.

10. Lytvynenko, E. V. (2005). Kvalimetriya upravlencheskoy deyatel'nosti rukovoditeley obrazovatel'nykh uchrezhdeniy [Qualimetry of administrative activity of leaders of educational establishments]. Moscow: Prometheus, 252.
11. Yavas, U. (1998). The efficacy of U. S. business education in the transfer of management technology – the case of Saudi Arabia. Journal of Education for Business, 74 (1), 50–53. doi: 10.1080/08832329809601661
12. Krumskiy, S. B., Gulin, B. B., Paniotto, V. I. (1990). Ekspertnye otsenki v sotsiologicheskikh issledovaniyakh [Expert estimations are in sociological researches]. Kyiv: Naukova dumka, 320.
13. Yarulov, A. A. (2008). Integrativnoe upravlenie sredoy obrazovaniya v shkole [Integrative management by the environment of education at school]. Moscow: Folk education, 368.
14. Bondar, V. I. (2000) Teoriya i tekhnolohiya upravlinnya protsesom navchannya v shkoli [A theory and technology of process control of studies are at school]. Kyiv: FA-DA, LTD, 191.
15. Ostroverkhova, N. M., Danylenko, L. I. (1995). Efektyvnist' upravlinnya zahal'noosvitn'oyu shkolyu: sotsial'no-pedahohichnyy aspekt [Efficiency of management general school : socialpedagogical aspect]. Kyiv: Schoolboy, 302.
16. Strange, J. H. (1999). Balancing individual and intitutional goals in educational personal evaluation: A Conceptual Framework. Studies in Educational Evaluation, 21 (2), 131–151. doi: 10.1016/0191-491x(95)00010-r
17. Kurnosov, Yu. V. (2004). Analitika: metodologiya, tekhnologiya i organizatsiya informatsionno-analiticheskoy raboty [Analytic geometry: methodology, technology and organization of research and information work]. Moscow: RU-SAKI, 550.
18. Bodnar, O. S. (2013). Upravlinnya analyko-ekspertnoyu diyal'nisty u sferi zahal'noyi seredn'oyi osvityu (teoretyko-prykladnyy aspekt): monohrafiya [Management analytical and expert activity in the field of universal middle education of region (theoretical and applied aspect): monograph]. Krok, 544.

Дата надходження рукопису 19.03.2015

Боднар Оксана Степанівна, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри, кафедра методики викладання навчальних предметів та освітнього менеджменту, Обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, вул. Громницького, 1, м. Тернопіль, Україна, 46018
E-mail: Bodnarotern@ukr.net

УДК 373.3.011.3-051:005.336.2]:613(045)

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.40596

СПЕЦИФИКА МОДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ ФОРМИРОВАНИЕМ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩЕЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

© О. А. Ландо

Статья посвящена проблеме управления формированием здоровьесберегающей компетентности будущих учителей начального образования. Представлена модель управления формированием здоровьесберегающей компетентности будущих учителей начального образования как педагогическая система, включающая ряд взаимосвязанных компонентов. Приведено описание компонентов модели и их характеристика. Организация деятельности на основе этой модели позволит достичь желаемого результата: эффективно управлять формированием здоровьесберегающей компетентности будущих учителей начального образования в высших учебных заведениях I-II уровней аккредитации

Ключевые слова: здоровьесберегающая компетентность будущих учителей начального образования, модель управления формированием здоровьесберегающей компетентности, компоненты модели